

POLISI AMGYLCHEDDOL A HYBU BIOAMRYWIAETH

CYNGOR CYMUNED LLANLLYFNI

Mae Cyngor Cymuned Llanllyfni wedi ymrwymo i weithio tuag at nodau Lles y Dyfodol Deddf Cenedlaethau 2015, sy'n rhoi pwyslais ar ddiogelu'r amgylchedd, defnyddio adnoddau'n gynaliadwy a diogelu iechyd a ffyniant cenedlaethau i ddod.

O dan Ddeddf yr Amgylchedd Cymru 2016 mae'n ddyletswydd ar bob Cyngor Tref a Chymuned i gynnal a gwella bioamrywiaeth a hyrwyddo gwytnwch ecosystemau.

POLISI'R CYNGOR

- cydnabod terfynau'r amgylchedd byd-eang ac felly yn defnyddio ei adnoddau'n effeithlon ac yn gymesur,
- anelu at ddod yn sefydliad carbon isel trwy reoli'n well ei adnoddau, dŵr ac ynni,
- integreiddio egwyddorion amgylcheddol a chynaliadwy i mewn gweithdrefnau gweithredol y Cyngor
- hyrwyddo'r arfer gorau ac yn ceisio gwella perfformiad yr amgylchedd lle bynnag y bo hynny'n ymarferol,
- dymuno cynnal ecosystemau sy'n gweithredu'n iach ac annog amgylchedd naturiol bioamrywiol yn y gymuned.

MESURAU YMARFEROL

Gweinyddiaeth

- Defnyddio cyn lleied o ddeunyddiau a dileu neu newid arferion gwastrafflyd.
- Defnyddio deunyddiau wedi eu hail gylchu.
- Ail gylchu holl ddeunyddiau fel y bo'r modd rhesymol i wneud hynny.
- Cylchredeg dogfennau er lleihau copïo.

Gwastraff o waith cytundebol

- Ail gylchu gwastraff o waith cynnal hawliau tramwy a thir mynwentydd.
- Ail gylchu cynnwys biniau ysbwriel mynwentydd.
- Ceisio compostio gwastraff gwyrdd.

Dylanwad ar eraill.

- Rhoi'r gofyn i ymgeisydd am bolisi amgylcheddol fel amod o rodd pan mae'n uwch na ddyweder £500.00
- Rhoi'r gofyn i ymgymerwr am bolisi amgylcheddol fel cymhwyster penodol wrth iddo gael ei ystyried am waith cytundebol.
- Ymateb i weithredoedd gwastrafflyd gan eraill.

Rheoli Ynni, Dŵr a Gwastraff

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Defnyddio systemau monitro ynni a'r amgylchedd i nodi potensial arbedion ynni a dŵr. Byddai enghraifft yn cynnwys defnyddio mesuryddion deallus.
- Nodi a gweithredu cadwraeth ynni a dŵr cost-effeithiol mesurau.
- Cynnal gwiriadau safle rheolaidd i nodi arbedion gwastraff, dŵr ac ynni.
- Lleihau faint o wastraff a gynhyrchir gan weithgareddau'r Cyngor gan weithredu systemau lleihau gwastraff. Gallai enghreifftiau gynnwys defnyddio dulliau digidol i ddsbarthu papurau cyfarfod ac argraffu dwy ochr pan nad oes modd osgoi argraffu.
- Defnyddio'r holl lwybrau ailgylchu sydd ar gael i leihau gwastraff sy'n mynd i safleoedd tirlenwi.

Caffael Amgylcheddol

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Prynu cynhyrchion a gwasanaethau, sy'n achosi'r niwed lleiaf i'r Amgylchedd.
- Defnyddio llafur a deunyddiau lleol lle bynnag y bo modd i leihau'r effaith amgylcheddol milltiroedd teithio

- Lleihau ei ddefnydd o blastigau un defnydd, fel gwellt yfed, plastig cwpanau, codenni lamineiddio ac ati.

Amgylchedd Adeiledig

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Gwella eiddo sy'n eiddo i'r cyngor neu'n cael eu cynnal a'u cadw er mwyn cynyddu thermol effeithlonrwydd. Enghreifftiau fyddai gwella inswleiddio'r to neu osod eilaidd gwydro.
- Atgyweirio ac uwchraddio gosodiadau a ffitiadau i wella dŵr ac ynni effeithlonrwydd a lleihau gwastraff. Gallai enghreifftiau fod yn addasu systemau defnyddio llai o ddŵr, atgyweirio tapiâu diferu neu osod thermostatau ar reiddiaduron.
- Defnyddio deunyddiau adeiladu wedi'u hailgylchu neu eu hadennill lle bo hynny'n rhesymol i wneud hynny. Gallai enghreifftiau gynnwys defnyddio briciau neu drawstiau wedi'u hadfer wrth adeiladu prosiectau.
- Defnyddio deunyddiau a dulliau gweithio sy'n lleihau'r amgylchedd effaith gwelliannau i eiddo'r Cyngor. Gallai enghreifftiau gynnwys dewis paent gyda llai o effeithiau niweidiol ar yr amgylchedd, gan sicrhau bod y gwaith adeiladu yn gweithio nad yw'n llygru cyrsiau dŵr, gan waredu gwastraff adeiladu mewn a ffordd gyfrifol.

Rheoli manau gwyrdd a hybu bioamrywiaeth

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Gweithredu gweithdrefnau rheoli gerddi a thiroedd sy'n cefnogi a gwella bioamrywiaeth leol
- Defnyddio planhigion sy'n cael eu tyfu'n lleol ac sy'n frodorol i Gymru.
- Darparu amrywiaeth o blanhigion peillio mewn cynlluniau plannu.
- Amnewid unrhyw goeden aeddfed sydd angen cwmpo coed gydag o leiaf 2 goeden ifanc rhywle yn y gymuned.
- Gwahardd rhyddhau balŵn neu lansio llusernau Tsieineaidd oddi ar diroedd y Cyngor.
- Cefnogi'r gymuned i gynnal rhandiroedd
- Cefnogi newid yn trefniadau torri gwair. Canolbwyntio ar laswellt dolydd, hybu lle'n briodol peillwyr sydd yn un agwedd ar fioamrywiaeth..
- Cydnabod fod glaswellt hirach yn dal mwy o garbon a thrwy beidio â thorri glaswellt mae'n gwella iechyd y pridd, gan fod yn dda ar gyfer bioamrywiaeth ar yr un pryd.
- Rheoli glaswellt, er enghraifft, trwy beidio torri gwair o amgylch gwaelod coed er mwyn annog blodau gwyllt a phlanhigion eraill sy'n denu peillwyr, yn ogystal â darparu lloches ar gyfer mamaliaid ac ymlusgiaid bach amrediad o rywogaethau

- Creu ardaloedd bywyd gwyllt mewn mynwentydd i ddarparu mannau ar gyfer nythu a bwrw'r gaeaf i annog
- Gosod blychau nythu yn ein tiroedd lle'n berthnasol
- Ystyried bioamrywiaeth wth ystyried ceisiadau cynllunio a materion cysylltiedig. Darparu ymatebion addasu a lliniaru effeithiau newid yr hinsawdd
- Rhoi arweiniad a hybu egwyddorion hybu bioamrywiaeth i'r gymuned lle'n briodol y gallant fynd allan a gwneud eu penderfyniadau eu hunain
- Annog yr holl gymuned i wirfoddoli i gynnal mannau natur/gwyrdd
- Ystyried bioamrywiaeth wrth ystyried rhoddion ariannol

Mabwysiadwyd: Mehefin 2023

Arwyddwyd:

Cadeirydd: *Ceri Ann Owen*

Clerc: *Nia Jones*